

Informatīvais ziņojums

“Par Ministru kabineta 2016.gada 23.augusta sēdes protokollēmuma (prot. Nr.42 40.§) 3.punktā dotā uzdevuma izpildi”

Ar Ministru kabineta 2016.gada 23.augusta sēdes protokollēmuma (protokols Nr. 42 40.§) 3.punktu Izglītības un zinātnes ministrijai sadarbībā ar Iekšlietu ministriju un Labklājības ministriju uzdots izvērtēt izmaiņu Bērnu tiesību aizsardzības likumā nepieciešamību, lai stiprinātu tiesiskos mehānismus cīņai pret bērnu iesaistīšanu pasākumos ārvalstīs, kas ir bērna attīstībai kaitējoši, kā arī novēršot riskus, kas saistīti ar bērnu iesaistīšanu bruņotos konfliktos, militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas pasākumos, tirdzniecību ar bērniem un bērnu ekspluatāciju, un līdz 2017.gada 30.jūnijam iesniegt Ministru kabinetā likumprojektu par attiecīgiem grozījumiem Bērnu tiesību aizsardzības likumā.

Izglītības un zinātnes ministrija, izpildot Ministru kabineta 2016.gada 23.augusta sēdes protokollēmuma (protokols Nr. 42 40.§) 3.punktā doto uzdevumu - ir izveidojusi darba grupu (ministrijas 2016.gada 13.oktobra rīkojums Nr. 314). Darba grupas darbā piedalījās Ārlietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Labklājības ministrijas, Drošības policijas, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas un Izglītības kvalitātes valsts dienesta pārstāvji.

Darba grupa, ievērojot, ka iesniegti priekšlikumi grozījumiem Krimināllikumā, nolēma sagatavot ziņojumu Ministru kabinetam.

Iesniegti priekšlikumi grozījumiem Krimināllikumā, paredzot sodu par mazgadīgo vai nepilngadīgo iesaistīšanu ārvalsts vai cita starptautisko tiesību subjekta organizētās militāra rakstura aktivitātēs (pasākumos), izņemot gadījumu, kad bērns piedalās Eiropas Savienības, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas dalībvalsts, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts, Austrālijas Savienības, Brazīlijas Federatīvās Republikas vai Jaunzēlandes organizētās militāra rakstura aktivitātēs (pasākumos) vai tādas valsts organizētos militāra rakstura aktivitātēs (pasākumos), ar kuru Latvijas Republika noslēgusi līgumu par dubultās pilsonības atzīšanu. Ievērojot minēto, plānots papildināt Krimināllikuma XXII nodaļu “Noziedzīgi nodarījumi pret pārvaldes kārtību” ar jaunu pantu “Nepilngadīgā iesaistīšana ārvalstu organizētās militāra rakstura aktivitātēs”.

Iekšlietu ministrija piedāvā papildināt Krimināllikuma XXII nodaļu “Noziedzīgi nodarījumi pret pārvaldes kārtību” ar jaunu pantu “Nepilngadīgā iesaistīšana ārvalstu organizētās militāra rakstura aktivitātēs” šādā redakcijā:

(1) Par normatīvajos aktos noteiktā aizlieguma nepilngadīgo iesaistīt ārvalsts vai cita starptautisko tiesību akta subjekta organizētās militāra rakstura aktivitātēs (pasākumos) pārkāpšanu,-

soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.

(2) Par šā panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ja tas izdarīts ar mazgadīgo,-

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.”

Priekšlikumus grozījumiem Krimināllikumā nepieciešams iesniegt tieslietu ministra izveidotajai pastāvīgajai darba grupai (Tieslietu ministrijas 2017.gada 17.februāra rīkojums Nr. 1-1/48), kura izvērtē sniegtos priekšlikumus Krimināllikuma grozījumiem, kā arī nepieciešamības gadījumā izstrādā grozījumus Krimināllikumā un ar to saistītajos normatīvajos aktos, lai pilnveidotu tiesisko regulējumu un novērstu normu kolīzijas. Darba grupas sastāvā ir Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas, Kurzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas, Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas, Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas, Saeimas Juridiskā biroja, Ģenerālprokuratūras, Latvijas Zvērinātu advokātu padomes, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes, Tieslietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pārstāvji.

Iesniegti arī priekšlikumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā, kuru turpmāka virzība ir saistīta ar priekšlikumu Krimināllikumā turpmāku virzību:

1) Izteikt 50.¹ panta pirmo daļu šādā redakcijā:

“(1) Bērns var piedalīties dažādās aktivitātēs (pasākumos), ja tās netraucē viņam iegūt izglītību, kā arī neapdraud viņa drošību, veselību, tikumību vai citas bērna tiesības un būtiskas intereses, kā arī valsts drošību.”;

2) Papildināt 50.¹ pantu ar 2.¹ daļu šādā redakcijā:

“(2.¹) Bērnu aizliegts iesaistīt ārvalsts vai cita starptautisko tiesību subjekta organizētās militāra rakstura aktivitātēs (pasākumos), izņemot gadījumu, kad bērns piedalās Eiropas Savienības, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas dalībvalsts, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts, Austrālijas Savienības, Brazīlijas Federatīvās Republikas vai Jaunzēlandes organizētās militāra rakstura aktivitātēs (pasākumos) vai tādas valsts organizētos militāra rakstura aktivitātēs (pasākumos), ar kuru Latvijas Republika noslēgusi līgumu par dubultās pilsonības atzīšanu.”

3) noteikt bērna izceļošanas, šķērsojot valsts ārējo robežu, reģistrēšanu, izmantojot e-pakalpojumu latvija.lv un, un atbildību par bērna izceļošanu, šķērsojot valsts ārējo robežu bez normatīvajos aktos noteiktās reģistrācijas, kā arī aizstāt notariāli apliecinātu pilnvaru bērna izceļošanai no valsts ar elektronisko reģistrēšanos.

Darba grupa secināja, ka Bērnu tiesību aizsardzības likuma 21.panta pirmajā daļā ir noteikti bērnu tiesību ierobežojumi: bērna paša drošības un aizsardzības interesēs bērna tiesību īstenošanu var pakļaut tādiem ierobežojumiem, kas noteikti ar likumu un nepieciešami nacionālās drošības, sabiedriskās kārtības, iedzīvotāju tikumības un veselības aizsardzībai un citu personu tiesību un brīvību

IZMzino_030717_prot; “Par Ministru kabineta 2016.gada 23.augusta sēdes protokollēmuma (prot. Nr.42 40.§) 3.punktā dotā uzdevuma izpildi”

aizsardzībai. Bērnu iesaistīšanas ārvalstīs organizētās militāra rakstura aktivitātēs vai citos bērnam kaitējošos pasākumos aizliegums jau izriet no Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu tiesību konvencijas (turpmāk – Konvencija), kā arī papildu protokoliem, kurus nepieciešamības gadījumā Latvijā iespējams nepastarpināti piemērot līdztekus nacionālajiem tiesību avotiem, risinot konkrēto situāciju.

Konvencijā ietvertais regulējums strikti nosaka bērnu tiesību aizsardzības pamata principus. Konvencijas 15.pants paredz, ka dalībvalstis atzīst ikviena bērna tiesības uz biedrošanās brīvību un miermīlīgas pulcēšanās brīvību. Šo tiesību īstenošanai nedrīkst piemērot citus ierobežojumus kā vien tos, kas paredzēti tiesību aktos un demokrātiskā sabiedrībā nepieciešami, lai aizsargātu valsts vai sabiedrības drošību, sabiedrisko kārtību (ordre public), sabiedrības veselību vai tikumību vai citu personu tiesības un brīvības. Konvencijas 29.pants paredz, ka dalībvalstis vienojas par to, ka bērnu izglītošanas mērķiem jābūt šādiem:

- a) attīstīt bērna personību, pilnībā izkopt viņa talantus, kā arī garīgās un fiziskās spējas;
- b) ieaudzināt cieņu pret cilvēktiesībām un pamatbrīvībām, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos pasludinātajiem principiem;
- c) ieaudzināt cieņu pret vecākiem, pret savu kultūras identitāti, valodu un vērtībām, pret tās valsts nacionālajām vērtībām, kurā bērns dzīvo, un pret viņa izcelsmes valsts nacionālajām vērtībām, kā arī pret citām kultūrām;
- d) sagatavot bērnu apzinīgai dzīvei brīvā sabiedrībā saprašanās, miera un iecietības garā, ievērojot dzimumu līdztiesību un visu tautu, visu etnisko, nacionālo un konfesijālo grupu, kā arī pirmiedzīvotājiem piederīgo personu draudzību;
- e) ieaudzināt cieņu pret dabu.

Attiecībā uz izglītības iestāžu organizētajām ekskursijām, pārgājieniem un pastaigām, citiem izglītības iestādes organizētajiem pasākumiem, kā arī sporta sacensībām un nodarbībām jau darbojas Ministru kabineta 2009.gada 24.novembra noteikumi Nr. 1338 “Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”. Par minēto noteikumu pārkāpšanu jau paredzēta administratīvā atbildība Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201⁶⁶.pantā. Vienlaikus Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201⁶³.pantā paredzēta atbildība par bērnu nometņu organizēšanas un darbības noteikumu pārkāpšanu, kuri reglamentēti Ministru kabineta 2009.gada 1.septembra noteikumos Nr. 981 “Bērnu nometņu organizēšanas un darbības kārtība”.

Saeima 2015.gada 18.jūnijā ir pieņēmusi grozījumus Izglītības likumā, papildinot Izglītības likuma 14.pantu ar 38.punktu, kur noteikts, ka Ministru kabinets nosaka izglītojamo audzināšanas, arī valstiskās un tikumiskās audzināšanas, vadlīnijas izglītības iestādēs, izņemot augstskolas, tajā skaitā reglamentē Latvijas valsts simbolu — valsts karoga, valsts himnas un valsts ģerboņa — lietošanas noteikumus izglītības iestādē un tās rīkotajos pasākumos

neatkarīgi no izglītības iestādes juridiskā statusa, ņemot vērā normatīvo aktu prasības.

Likumā “Grozījumi Izglītības likumā”, ko Saeima pieņēma 2015.gada 18.jūnijā noteikts arī, ka izglītības iestādes vadītājam jābūt arī ar nevainojamu reputāciju un lojālam Latvijas Republikai un tās Satversmei (Izglītības likuma 30.panta ceturrtā daļa), kā Izglītības likuma 48.pants papildināts ar piekto daļu, kur noteikts, ka strādāt par pedagogu ir tiesības personai, kas ir lojāla Latvijas Republikai un tās Satversmei.

Ministru kabineta 2016.gada 15.jūlija sēdē ir pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 480 “Izglītojamo audzināšanas vadlīnijas un informācija, mācību līdzekļu, materiālu un mācību un audzināšanas metožu izvērtēšanas kārtība”.

Ņemot vērā minēto, Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar Labklājības ministriju un Iekšlietu ministriju, lai novērstu riskus, kas saistīti ar bērnu iesaistīšanu bruņotos konfliktos, militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas pasākumos ārvalstīs, līdz 2017.gada 31.decembrim iesniegs Ministru kabinetā likumprojektu par attiecīgiem grozījumiem Bērnu tiesību aizsardzības likumā.

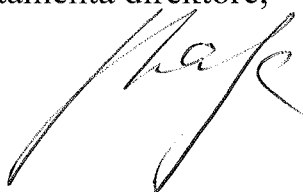
Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar Labklājības ministriju un Iekšlietu ministriju izvērtēs izmaiņu Krimināllikumā nepieciešamību, lai stiprinātu tiesiskos mehānismus cīņai pret bērnu iesaistīšanu pasākumos ārvalstīs, kas ir bērna attīstībai kaitējoši, kā arī novēršot riskus, kas saistīti ar bērnu iesaistīšanu bruņotos konfliktos, militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas pasākumos, un iesniegs priekšlikumus par attiecīgiem grozījumiem Krimināllikumā tieslietu ministra izveidotajā pastāvīgajā Krimināllikuma darba grupā un nepieciešamības gadījumā iesniegs Ministru kabinetā likumprojektu par attiecīgiem grozījumiem Krimināllikumā.

Izglītības un zinātnes ministrs

Kārlis Šadurskis

Vīza: Valsts sekretāra vietniece –
Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktore,
valsts sekretāra pienākumu izpildītāja

Gunta Arāja

03.07.2017 16:00

1286

D.Papāns

67047838; dainis.papans@izm.gov.lv

I.J.Mihailovs, 67507833

Ē.Sīka, 67047976